

prima instanță: Judecătoria Botanica, mun. Chișinău (jud: S. Dimitriu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Bulgac, V. Buhnaci, G. Dașchevici)

DECIZIE

19 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de către notarul Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Sergiu Cojuhari, Ala Cojuhari, Liudmila Coptu și Raisa Ghedzul împotriva lui Valeriu Cojuhari, Oleg Ghedzul, Ivan Josan, Gheorghe Josan, Evghenii Josan și Direcției administrare fiscală Botanica, intervenient accesoriu notarul Angela Jeleznîi cu privire la constatarea nulității contractului de donație, constatarea faptului acceptării succesiunii, determinarea cotei-părți din patrimoniul succesoral, recunoașterea dreptului de proprietate prin succesiune asupra bunurilor succesoriale,

împotriva încheierii din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 22 martie 2011, Sergiu Cojuhari, Ala Cojuhari, Liudmila Coptu și Raisa Ghedzul au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Valeriu Cojuhari, Oleg Ghedzul, Ivan Josan, Gheorghe Josan, Evghenii Josan și DAF Botanica, intervenient accesoriu notarul Angela Jeleznîi cu privire la prelungirea termenului acceptării succesiunii.

Ulterior, la 13 iunie 2011, reclamantii au depus cerere de modificare și completare a pretențiilor, astfel solicitând constatarea nulității parțiale a contractului de donație, constatarea faptului acceptării succesiunii și recunoașterea dreptului de proprietate.

La 30 noiembrie 2015, a fost depusă o altă cerere de modificare a cererii de chemare în judecată, prin care reclamantii au solicitat constatarea nulității contractului de donație nr. XXXXX din 26 februarie 2008, înregistrat la OCT Chișinău la 27 februarie 2008 prin care Antonina Cojuhari a donat lui Valeriu Cojuhari bunurile imobile din str-la XXXXX; constatarea faptului acceptării succesiunii de către Cojuhari Sergiu asupra 4/10 cote-părți din bunurile imobile, care i-au aparținut cu drept de proprietate Antoninei Cojuhari, decedată la XXXXX; determinarea cotei părți din patrimoniul succesoral, cu aprecierea a 2/10 cote-părți din bunurile imobile din str-la XXXXX după Cojuhari Sergiu; recunoașterea după Cojuhari Sergiu a dreptului de proprietate prin succesiune asupra bunurilor succesoriale și anume asupra 2/10 cote-părți din bunurile imobile din str-la XXXXX;

recunoașterea dreptului de proprietate privată după Liudmila Coptu asupra încăperilor nr. 6 cu S= 9,3 m.p. și nr.9 cu S=22 m.p. din construcția cu nr. 07 de pe planul construcțiilor existente pe lotul de pământ din str-la XXXXX; recunoașterea dreptului de proprietate personală după Raisa Ghedzul asupra încăperilor cu nr. 10 cu S=32 m.p. și nr. 18 cu S=14,2 m.p. din construcția cu nr. 07 de pe planul construcțiilor existente pe lotul de pământ din str-la XXXXX; încasarea taxei de stat și a altor cheltuieli de judecare a pricinii din contul pârâtului Cojuhari Valeriu, deoarece nu a dorit soluționarea litigiului pe cale amiabilă.

Prin hotărârea din 20 ianuarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Cojuhari, Ala Cojuhari, Liudmila Coptu și Raisa Ghedzul a fost admisă parțial, a fost constatată nulitatea absolută a contractului de donație nr. XXXXX din 26.02.2008, autentificat de notarul privat Angela Jeleznîi, înregistrat la OCT Chișinău la 27 februarie 2008, încheiat între Antonina Cojuhari și Valeriu Cojuhari în privința cotei-părți din bunurile imobile din str-la XXXXX; a fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Sergiu Cojuhari, născut la XXXXX, asupra masei succesorele rămase după decesul mamei sale Cojuhari Antonina, decedată la 07 decembrie 2009 și anume, asupra masei succesorele ce se constituie din 4/10 cote- părți ideale din bunurile imobile, situate în mun. Chișinău, din str-la XXXXX; a fost determinat lui Sergiu Cojuhari - 2/10 cote-părți ideale din bunurile imobile, situate în mun. Chișinău, din str. XXXXX; a fost recunoscut dreptul de proprietate prin succesiune al lui Sergiu Cojuhari, asupra a 2/10 cotă-parte ideală din bunurile imobile, situate în mun. Chișinău, din str. XXXXX, cota parte de 2/10 din bunurile indicate, care constituie parte succesorală fiind cotă nerevendicată, fiind pasibilă dobândirii de succesori în modul prevăzut de lege; a fost încasat din contul lui Valeriu Cojuhari în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 10 741,60 de lei.

Prin încheierea din 20 ianuarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, procesul civil în partea cerințelor înaintate de coreclamantele Liudmila Coptu și Raisa Ghedzul cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra construcțiilor neautorizate a fost încetat, cu mențiunea faptului că cerințele date sunt de competența administrației publice locale și nu a instanțelor de judecată.

Prin decizia din 31 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Valeriu Cojuhari și a fost menținută hotărârea din 20 ianuarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

La 13 septembrie 2017, Valeriu Cojuhari a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

Prin încheierea din 14 martie 2018 a Curții Supreme de Justiție a fost considerat inadmisibil recursul declarat de Valeriu Cojuhari.

La 16 octombrie 2019, notarul Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru, a declarat apel, prin care a solicitat repunerea în termen, casarea hotărârii din 20 ianuarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău cu trimiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

Prin încheierea din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiată cererea notarului Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru, cu privire la repunerea în termenul de atac al hotărârii și s-a restituit apelul declarat notarului Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru.

La 26 decembrie 2019, notarul Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru, prin intermediul oficiului poștal, a declarat recurs împotriva încheierii din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat casarea acesteia cu soluționarea problemei în fond și repunerea în termenul de atac cu trimiterea cauzei pentru judecarea apelului.

În motivarea recursului a indicat că încheierea este neîntemeiată, deoarece notarul Angela Jeleznîi s-a prezentat la ședința din 24 noiembrie 2011 de examinare a acestei cauze și a dat explicații asupra pretențiilor înaintate și argumentelor invocate către această, iar prin cererea depusă în formă scrisă tot la 24 noiembrie 2011, a solicitat primei instanțe examinarea cauzei în lipsa sa.

Recurenta a specificat că prin cererea din 24 noiembrie 2011 se înțelege că notarul Jeleznîi Angela a solicitat examinarea în lipsa ei în continuare a cauzei în limitele pretențiilor înaintate către 24 noiembrie 2011 și a argumentelor invocate în susținerea lor, asupra cărora a dat declarații.

A menționat că nu a considerat necesar să se informeze în această cauză civilă dacă s-a finalizat examinarea, dacă a fost emis act judecătoresc de dispoziție (încheiere, hotărâre). Din acest motiv, notarul nu a considerat necesar după 01 martie 2012, să informeze instanța în această cauză despre schimbarea adresei sediului său.

Totodată, a învederat că nu a putut să cunoască și nici nu a fost obligată să presupună că în această cauză va fi depusă o acțiune cu cerințe și argumente modificate esențial, or, chiar dacă în cauză totuși a fost înaintată la 30 noiembrie 2015 o nouă cerere cu cerințe esențial modificate și cu noi argumente, conform prevederilor legii procedural urma să fie în mod obligator înmănată notarului și să se solicite referința.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 12 decembrie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copieii încheierii motivate prin scrisoarea de însoțire din 09 ianuarie 2020 (f.d. 97, Vol. III), însă materialele cauzei nu atestă data recepționării acesteia.

Astfel, recursul declarat la 26 decembrie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427, lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Instanța de recurs a constatat că la 16 octombrie 2019, notarul Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru, prin intermediul oficiului poștal, a declarat apel împotriva hotărârii din 20 ianuarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, solicitând repunerea în termen și casarea acesteia.

Articolul 369, alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă prevede că instanța de apel restituie printr-o încheiere cererea, dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 12 decembrie 2019 a respins cererea cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului și a restituit apelul ca fiind depus în afara termenului legal.

Recurentul a criticat încheierea instanței de apel, indicând că instanța de apel a ajuns la o concluzie incorectă precum că nu sunt temeiuri de repunere în termenul de declarare a apelului, deoarece argumentele invocate și materialele cauzei denotă contrariul.

În conformitate cu prevederile art. 362, alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Aliniatul (3) al aceluiași articol prevede că repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Recurentul odată cu depunerea cererii de apel a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului, indicând că nu au cunoscut despre existența hotărârii judecătorești, astfel a fost lipsit de posibilitatea de a o contesta în termenul stabilit.

Art. 110 Cod de procedură civilă, statuează expres că termenul de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Așadar, respectarea de către părți a termenilor legali constituie o obligare pozitivă a părților și are menirea asigurării bunei funcționări a justiției, iar repunerea în termen poate fi admisă doar în cazurile expres prevăzute de Lege și doar în cazul în care partea înaintează o cerință de repunere în termen, justificată obiectiv și probată prin probe pertinente și admisibile în temeiul art. 116, 118, 121, 122 și 362 Cod de procedură civilă, prin care va dovedi că omiterea termenului a fost cauzată de motive întemeiate.

În sensul art. 10 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Efectuarea necorespunzătoare a actelor de procedură va fi invocată, în fiecare caz de comitere a încălcării legii, de către judecător sau de participantul care are interes să o invoce.

Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În speță, cu referire la cererea de repunere în termen, apelantul/ recurent a invocat că a făcut cunoștință cu hotărârea primei instanțe la data de 16 septembrie

2019, aceasta fiindu-i comunicată prin cererea înaintată de Valeriu Cojocaru cu solicitarea încasării prejudiciului material.

În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul apelantei a invocat că cererea privind repunerea în termen urmează a fi admisă din motiv că în cadrul examinării fondului cauzei nu a fost respectată procedura citării legale a notarului Jeleznîi Angela, prezentând în acest sens copia extrasului din 05 martie 2019 eliberat de Ministerul Justiției și extrasul din Registrul notarilor din 26 septembrie 2012, conform cărora adresa sediului notarului Jeleznîi Angela este „mun. Chișinău, str. Alexandru cel Bun 7, of. 105”, iar citațiile au fost expediate notarului pe o altă adresă.

Analizând materialele cauzei, prin prisma argumentelor expuse de apelant, instanța de apel întemeiat a considerat că cererea privind repunerea în termenul de atac al hotărârii judecătorești, este neîntemeiată, în cazul în care din materialele dosarului rezultă că cererea de chemare în judecată a fost înaintată de Sergiu Cojuhari, Ala Cojuhari, Liudmila Coptu și Raisa Ghedzul încă la data de 22 martie 2011, iar notarul Jeleznîi Angela a cunoscut despre litigiul susmenționat și a participat în cadrul ședinței din judecată din 03 noiembrie 2011, fapt confirmat prin procesul-verbal anexat la dosar (f.d. 128, vol. I), iar ca urmare instanța de fond a întocmit recipisă prin care părțile au fost înștiințate despre data ședinței următoare, preconizate pentru 24 noiembrie 2011, fapt confirmat prin recipisă anexată la dosar.

Din recipisă nominalizată, rezultă că notarul Jeleznîi Angela a fost informată despre ședința de judecată din 24 noiembrie 2011 (f.d. 31, vol. I).

Mai mult, urmează a fi reținut faptul că la data de 24 noiembrie 2011 notarul Jeleznîi Angela a înaintat instanței o cerere prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, prin urmare astfel de cerere acoperă orice viciu de înmânare a citației.

Astfel, Colegiul apreciază critic argumentul recurente, precum că cererea de apel urmează a fi repusă în termen din motiv că instanța nu a înștiințat-o despre examinarea cauzei, citațiile fiind expediate pe o adresă greșită, or, în conformitate cu prevederile art. 100 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, (în vigoare la data depunerii cererii din 24 noiembrie 2011 de examinare a cauzei în lipsa), cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară. În cazul amânării judecării cauzei, nu este necesară citarea participanților la proces prezenți la ședință.

În temeiul art. 102 alin. (5) Cod de procedură civilă, prezentarea părții în instanță, în persoană sau prin reprezentant, acoperă orice viciu de înmânare a citației.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 102 alin. (4¹) Cod de procedură civilă (în vigoare la data declarării apelului), participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca ne citarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

De altfel, conform art. 107 Cod de procedură civilă, dacă își schimbă domiciliul sau sediul după pornirea procesului, partea sau reprezentantul ei este obligat să comunice instanței noua adresă. În lipsa unei astfel de comunicări, citația sau înștiințarea se trimite la ultima adresă cunoscută instanței și se consideră recepționată chiar dacă destinatarul nu mai locuiește sau nu își are sediul acolo.

Raportând cadrul legal enunțat la circumstanțele speței, instanța de apel corectă a considerat că în speță nu sunt întrunite temeiurile legale întru admiterea cererii apelantei de repunere în termen, deoarece materialele cauzei atestă că notarul Jeleznîi Angela a cunoscut despre existența pe rolul instanței a prezentului proces, ultima solicitând chiar examinarea cauzei în lipsă.

Astfel, în circumstanțele în care participantul la proces a fost înștiințat în modul stabilit de Lege despre existența pe rolul instanței a unei cauze cu participarea sa, iar instanțele judecătorești naționale și-au respectat obligațiunile de remitere a actelor judecătorești în adresa participanților la proces care au lipsit la pronunțarea hotărârilor judecătorești, chiar și în ipoteza lipsei la materialele dosarului a dovezii scrise privind recepționarea hotărârii instanței, ține de obligația pozitivă a părții de a se interesa de soarta acestui dosar, inclusiv de a comunica instanței despre schimbarea sediului, de care notarul Jeleznîi Angela nu a ținut cont, iar inacțiunile ultimei nu pot fi imputate instanței de judecată.

În circumstanțele expuse, Colegiul consideră că argumentele recurente privind motivele omiterii termenului de contestare a hotărârii, sunt neîntemeiate și lipsite de suport probatoriu, urmând a fi respinse.

Pe cale de consecință, instanța de judecată consideră că recurentul a demonstrat o neglijență a drepturilor sale procedurale stipulate în legislația națională. Or ultimul trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja drepturile de acces la instanță. Contrar celor menționate, apelantul nu a dat dovadă de promptitudine în vederea exercitării căii de atac în termen.

În astfel de circumstanțe, instanța de judecată decelează că acțiunile recurentului privind depunerea cererii de apel la data de 16 octombrie 2019, împotriva hotărârii din 20 ianuarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, nu constituie decât o ignorare a acestuia de a-și respecta drepturile și obligațiile procedurale, în condițiile când art. 56 alin. (3) și art. 61 alin. (1) Cod de procedură civilă, obligă părțile de a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale.

Aici se impune a se scoate în evidență că CtEDO, în jurisprudența sa promovează, cu consecvență cu titlu de principiu obligația părților de a se interesa de soarta procesului în situația în care ele au fost înștiințate despre inițierea și desfășurarea acestuia și de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță (Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11.09.2007).

Articolul 6 §1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, garantează fiecăruia dreptul de a se adresa unui tribunal pentru ca ultimul să se pronunțe asupra drepturilor și obligațiilor sale civile.

Totuși, „dreptul la o instanță” nu este absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, supus limitărilor, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului.

În acest context, este de menționat că limitarea accesului la o curte sau la un tribunal nu se conciliază cu art. 6 § 1 al Convenției decât în cazul în care acestea urmăresc un scop legitim și există un raport de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat.

Conform practicii CtEDO restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, spre exemplu, Tinnelly &

Sons Ltd and Others și McElduff and Others v. the United Kingdom, Reports 1998-IV, p. 1660, § 72; Malahov c. Moldovei, hotărârea din 07 iunie 2007).

Subsidiar, Colegiul precizează că recurentul era obligat să cunoască și să înțeleagă consecințele inacțiunilor sale, având în vedere și faptul că cadrul legal la acest compartiment este clar, simplu și lipsit de obscuritate.

Din considerentele menționate și având în vedere că Curtea de Apel Chișinău, corect a respins cererea de repunere în termenul de declarare a apelului și a restituit cererea de apel depusă de notarul Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru, iar argumentele invocate în recurs poartă un caracter declarativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul este neîntemeiat și necesită a fi respins, cu menținerea încheierii recurate.

În conformitate cu art. 427 lit. a), 428 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de notarul Angela Jeleznîi, reprezentat de avocatul Gheorghe Negru.

Se menține încheierea din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Sergiu Cojuhari, Ala Cojuhari, Liudmila Coptu și Raisa Ghedzul împotriva lui Valeriu Cojuhari, Oleg Ghedzul, Ivan Josan, Gheorghe Josan, Evghenii Josan și Direcției administrare fiscală Botanica, intervenient accesoriu notarul Angela Jeleznîi cu privire la constatarea nulității contractului de donație, constatarea faptului acceptării succesiunii, determinarea cotei-părți din patrimoniul succesoral, recunoașterea dreptului de proprietate prin succesiune asupra bunurilor succesoriale.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat